

Súd: Okresný súd Trenčín
Spisová značka: 26C/91/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3111209427
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 06. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Balalová
ECLI: ECLI:SK:OSTN:2017:3111209427.12

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Trenčín sudkyňou JUDr. Ľubicou Balalovou v spore žalobcov 1/ O. O., štátnej občianky Slovenskej republiky, bytom W. XX, 2/ U. F., bytom N., N. nad W. XX, T. republika, 3/ N. C., bytom N., N. nad W. XX, T. republika, 4/ M. X., štátnej občianky Slovenskej republiky, bytom N. nad N., K R. XXXX/XX, 5/ V. O., štátnej občianky Slovenskej republiky, bytom H., S. X, 7/ V. G., štátnej občianky Slovenskej republiky, bytom A., O. XX/XX, všetci zast. JUDr. Miroslavou Čapkovou, advokátkou so sídlom Trenčín, Nám. sv. Anny 7269/20A proti žalovanej O. O., štátnej občianke Slovenskej republiky, bytom H., S. XX, zast. JUDr. Jánom Legerským, advokátom so sídlom Trenčín, Nám. sv. Anny 15/25, o určenie vlastníckeho práva a určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva takto

rozhodol:

Žaloba sa zamieťa.

Žalovaná má proti žalobcom právo na náhradu trov konania vo výške 100 %.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia vlastníckeho práva poručiťky M. O., rod. C., zomretej XX.X.XXXX, naposledy bytom W. XXX k nehnuteľnostiam zapísaným v katastrálnom území W. na LV č. XXX ako parcela registra C - parc. č. XXX - zastavané plochy a nádvoria vo výmere XX m² a ako stavba - rodinný dom súp. č. XXX na parc. č. XXX, tak, že táto poručiťka bola ku dňu svojej smrti vlastníkom týchto nehnuteľností a že zároveň tieto patria do aktív dedičstva po tejto poručiťke. Uviedli, že sú dedičmi po zosnulej M. O., rod. C.. Pri zisťovaní podkladov k prejednaniu dedičstva zistili, že pozemok parc. č. XXX už neexistuje a bol včlenený do parcely č. XXX/XXX, súčasťou ktorej mali byť aj parc. č. XXX zapísaná na LV č. XXX pre vlastníka M. O. a parc. č. XXX, ktorá bola neoprávnene zapísaná pre vlastníka O. O.. Parcela č. XXX/XXX je zapísaná na LV č. XXXX, pričom M. O. na nej nefiguruje ako vlastník. Poručiťka M. O., rod. C. však nadobudla nehnuteľnosť parc. č. XXX zapísanú v pozemkovoknižnej vl. č. XXX v celosti po poručiťkovi T. O. rozhodnutím štátneho notárstva v H. sp. zn. 5D1321/83. Poručiťka M. O. bola vlastníčkou domu súp. č. XXX, ktorý stojí na parcele pôvodne evidovanej v pozemkovoknižnej vl. č. XXX ako parc. č. XXX, a to v celosti. Tento dom poručiťka nadobudla v celosti po poručiťkovi T. O. rozhodnutím štátneho notárstva v H. sp. zn. 5D1321/83. T. O. pozemok parc. č. XXX zapísaný v poz. vl. č. XXX a dom zapísaný v pozemkovoknižnej vl. č. XXX nadobudol do výlučného vlastníctva na základe kúpno predajnej zmluvy zo dňa 02.03.1938 v celosti. Pri zisťovaní podkladov k prejednaniu dedičstva zistili, že časť domu bola protiprávne zapísaná pre vlastníka O. O. na LV č. XXX a dokonca tejto časti domu bolo v roku 2006 pridelené súpisné číslo, napriek tomu, že dom ako celok je nedeliteľný a časť domu, ktorá je teraz napísaná pre vlastníka - žalovanú, nemá ani samostatný vchod. Dom súp. č. XXX a súp. č. XXX užívala neobmedzene ako jeden ucelený nedeliteľný rodinný dom od roku 1938 M. O. a jej právni predchodcovia. V dome, ani v jeho časti nikdy žalovaná nebývala, ani ho neužívala, ani jej právni predchodcovia. Nie je možné vydržať, ani zdediť a prideliť súp. č. na časť domu, ktorý je vo vlastníctve niekoho iného ako celok a

už má pridelené súpisné číslo, pričom časť domu, ktorému bolo pridelené súpisné číslo XXX, nemožno oddeliť od domu súp. č. XXX. Dom bol až do smrti poručiťky užívaný ako celok výhradne poručiťkou, ktorá ho za svojho života opravila a zrekonštruovala. Naliehavý právny záujem spočíva v skutočnosti, že bez tohto určenia by bolo ohrozené ich vlastnícke právo a ich právne postavenie je neisté. Poručiťka sa stala vlastníčkou uvedených nehnuteľností na základe dedičského konania. Žalovaná na základe neoprávneného vydržania a následne dedičského konania po poručiťovi, ktorý nebol vlastníkom, bola zapísaná na LV ako vlastníčka.

2. Z písomného vyjadrenia žalovanej zo dňa 19.05.2017 vyplynulo, že žalobcovia 1) - 5) pôvodne podanou žalobou uplatnili nárok na určenie vlastníckeho práva poručiťky M. O., rod. C., zomretej XX.X.XXXX, naposledy bytom W. XXX k nehnuteľnostiam zapísaným v k. ú. W. na LV č. XXX ako parcela registra C - parc. č. XXX - zastavané plochy a nádvoria vo výmere XX m² a ako stavba - rodinný dom súp. č. XXX na parc. č. XXX tak, že táto poručiťka bola ku dňu svojej smrti vlastníkom týchto nehnuteľností a zároveň, že tieto patria do aktív dedičstva po tejto poručiťke, pričom aktívnu vecnú legitímáciu na podanie takejto určovacej žaloby odvodili žalobcovia 1) - 5) od ich právneho nástupníctva ako zákonných dedičov po tejto poručiťke. Následne žalobcovia 1) - 5) navrhli pristúpenie ďalších subjektov do konania na strane žalobcov, a to O. A. ako žalobkyne 6) a V. G. ako žalobkyne 7), pričom konajúci súd ich vstup do konania na strane žalobcov pripustil uznesením č. k. 26C 91/2011-80 zo dňa 20.2.2014. Po smrti žalobkyne 6) O. A. vstúpili do konania na jej miesto I. N. ako žalobkyňa 6a), O. C. ako žalobkyňa 6b) a Ing. W. A. ako žalobca 6c). Títo žalobcovia 6a), 6b) a 6c) zobrali žalobu späť a v dôsledku toho konajúci súd uznesením č. k. 26C 91/2011-121 zo dňa 13.4.2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 6Co/566/2016-153 zo dňa 30.11.2016 konanie v časti o žalobe žalobcov 6a), 6b) a 6c) zastavil. Z osvedčenia o dedičstve po poručiťke M. O., rod. C. sp. zn. 16D 166/2011, D not 32/2011 zo dňa 4.4.2011, ktoré nadobudlo účinky právoplatného uznesenia o dedičstve dňa 20.4.2011, vyplýva, že jej zákonným dedičom okrem žalobcov 1) - 5) a 7) bola aj jej dcéra O. A., rod. O., ktorá už nežije a ktorej právnymi nástupcami ako zákonní dedičia sú pôvodní žalobcovia 6a), 6b) a 6c). Z uvedených skutočností však vyplýva, že títo nie sú stranami tohto sporu, hoci sú tiež v okruhu univerzálnych právnych nástupcov po poručiťke M. O., rod. C., v prospech ktorej sa ostatní žalobcovia domáhajú určenia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. Z tejto skutočnosti je potom zrejmé, že zostávajúci žalobcovia uplatňujú nárok na určenie vlastníckeho práva v spore, ktorého stranami nie sú všetky osoby, ktoré stranami takéhoto sporu musia byť, a preto je potrebné už z tohto dôvodu žalobu pre tento zásadný nedostatok bez ďalšieho vecného prejednanja zamietnuť z dôvodu absencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení práva v zmysle § 137 písm. c) CSP, za ktorý stav neexistencie naliehavého právneho záujmu treba považovať aj stav, kedy v spore o uplatnenom nároku nie sú stranou sporu všetky osoby, ktoré ňou byť musia (viď aj rozsudok NS SR vo veci č. 1 M Cdo 7/2004). Na základe uvedených skutočností navrhla, aby súd žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol a priznal jej náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Z písomného vyjadrenia žalobcov zo dňa 26.06.2017 vyplýva, že majú naliehavý právny záujem na určení spočívajúci v tom, že určením sa dá odstrániť spornosť a zabezpečiť sa ochrana práv a oprávnených záujmov, čím sa vytvorí pevný základ pre ich právo a predíde sa žalobe na plnenie. Vzhľadom na ich tvrdenie, že stav zapísaný v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, bolo potrebné podať žalobu na určenie vlastníckeho práva, nakoľko ich vlastníctvo k nehnuteľnosti nie je zapísané v katastri. Až na základe určovacej žaloby, ktorou bude vlastníctvo určené v prospech poručiťa a poručiť zapísaný ako vlastník do katastra nehnuteľností a následne po prejednaní predmetnej nehnuteľnosti v dedičskom konaní, budú sa môcť dedičia žalobou na vydanie domáhať vydania, resp. vypratania nehnuteľnosti. Podľa § 212 CSP typickým príkladom žaloby, prostredníctvom ktorej možno zaistiť i neskoršie dodatočné prejednanie aktív, ktoré neboli do dedičstva pôvodne zaradené, je žaloba, prostredníctvom ktorej sa dedičia domáhajú voči osobe zapísanej v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností, určenia, že vlastníkom nehnuteľnosti bol ku dňu svojej smrti poručiť. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 112/2014 (81/2006 ZSP) naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Súdna prax sa ustálila na názore, že určovacia žaloba je

prípustná pri spornosti práv (právných vzťahov) k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci žalobe môže privodiť zosúladenie evidovaného a právneho stavu. Tento právny záver zaujal Najvyšší súd SR napríklad v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo 56/2003 publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 48/2004, v ktorom uviedol, že ak je žalovaný zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník spornej nehnuteľnosti, žalobca má naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva. Vzhľadom na to, že v katastri nehnuteľností je na LV č. XXX, k.ú. W. zapísané vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti inak, než požadujú toto zohľadniť v rámci dedičského konania po poručiťovi, a teda podľa nich existuje rozpor medzi údajmi zapísanými v katastri nehnuteľností a skutočným vlastníctvom tejto nehnuteľnosti, je daný naliehavý právny záujem na určení, že predmetná nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiťovi v zmysle § 137 písm. c) CSP, keď bez takéhoto určenia sa inak účinne nemôžu domôcť ochrany svojho dedičského práva a ich právne postavenie vo vzťahu k predmetnej nehnuteľnosti by bolo neisté. Ohľadne prevládajúceho právneho názoru, že účastníkmi žaloby o určenie, že nehnuteľnosť bola v čase smrti vo vlastníctve poručiťľa, by mali byť potencionalni dedičia, poukázali na to, že žaloba, podľa ktorej sa má určiť, že „do dedičstva patrí určitá nehnuteľnosť“, nie je sporom vyvolaným dedičským konaním. Ide o žalobu, kde sa spor odvíja od toho, že niekto tvrdí, že poručiťľ či poručiťľia boli ku dňu smrti vlastníkmi určitej majetkovej hodnoty. Tento spor by tu bol bez ohľadu na to, či poručiťľ zomrel, alebo nie, keďže v konečnom dôsledku smeruje k deklarovaniu existencie vlastníckeho práva už v čase pred smrťou a ku dňu smrti poručiťľa. Do doby prejednávania majetkovej hodnoty nehnuteľnosti v dedičskom konaní je potrebné považovať všetkých dedičov z vecnoprávnej stránky za spoluvlastníkov majetku prináležiaceho do dedičstva. A to preto, že ich podiely na prejednanom majetku nie sú zatiaľ určené a súd v sporovom konaní nie je oprávnený takúto otázku (ktorý z dedičov a v akom pomere má mať právo k určitej majetkovej hodnote, ktorú mal poručiťľ v čase smrti) riešiť. Súd nie je oprávnený vyhodnocovať, či tí, ktorí sa obrátili na súd s určovacou žalobou, že „do dedičstva patrí určitá nehnuteľnosť“ sú v konečnom dôsledku (a naisto stavať riešenie takej otázky) dedičia poručiťľa. To je otázka, ktorá s akou - takou určitosťou (aj to dokonca nie úplnou) môže byť vyriešená len v rámci dedičského konania, resp. v rámci sporového konania vyvolaného dedičským konaním - sporu o dedičské právo (§ 192, § 193 a § 194 CMP). Súd pre potreby tohto konania má predbežne posudzovať, či ten (tí), čo sa na súd obrátili s touto žalobou, prichádzajú do úvahy ako dedičia, ale túto okolnosť má skúmať len v rámci podmienok v zmysle § 137 písm. c) CSP - naliehavý právny záujem. Ak takúto žalobu podala osoba, ktorá prichádza do úvahy ako dedič (či už povolaný dedič zo zákona, alebo závetu), tak má naliehavý právny záujem na navrhovanom určení, že „do dedičstva patrí nehnuteľnosť“. Súd v takomto konaní však nie je v stave určovať definitívne (v merite) okruh dedičov, lebo mu to ani neprináleží, keďže sa jedná o otázku, ktorá musí byť riešená v dedičskom, resp. dedičským konaním vyvolanom spore o dedičské právo. Majú preto za to, že žaloba, ktorou sa domáhajú, že do „dedičstva patrí nehnuteľnosť“, nie je sporom, kde majú dedičia postavenie nerozlučných aktívnych procesných spoločníkov. Je tomu tak preto, že súd nemôže vyhodnocovať v takomto konaní okruh dedičov, lebo mu to neprislúcha, musí sa uspokojiť len s tým, že preskúma naliehavý právny záujem osoby, ktorá sa na súd obrátila so žalobou, že „do dedičstva patrí nehnuteľnosť“. Ak sa jedná o osobu, ktorej potencionalne svedčí dedičské právo (t.j. prichádza do úvahy ako dedič), tak takýto záujem má. Ak sa z povahy veci vyvodí, že všetci dedičia až do rozhodnutia súdu o tom, kto z dedičov a v akom pomere určitú nehnuteľnosť prináležiacu do dedičstva nadobudne, ohľadne nehnuteľnosti a prípadne každej inej jednotlivkej majetkovej hodnoty (veci, majetkového práva...) prináležiacej do dedičstva, sú oprávnení spoločne a nerozdielne (sú spoluvlastníkmi pouk. § 853 ods. 1 OBZ „Občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie“), tak potom prirodzene vo vzťahu k tretím osobám netvorí nerozlučné procesné spoločenstvo pri žalobe, že „do dedičstva patrí nehnuteľnosť“ alebo „poručiťľka bola ku dňu smrti vlastníkom...“. Je to dané tým, čo znamená „spoločne a nerozdielne“. Tento pojem znamená to, že existuje jedno právo k mase dedičstva, ktoré prináleží viacerým osobám, avšak nie delene, ale každý jeden zo solidárne oprávnených je „oprávneným k celému právu, t.j. aj k nehnuteľnosti“. Výrok súdu v prípade žaloby o určenie, že „do dedičstva patrí nehnuteľnosť“ alebo „poručiťľka bola ku dňu smrti vlastníkom...“ nie je spôsobilý prejaviť sa vo vzťahu k žalobcom v zápise v katastri nehnuteľností. Nerozlučné procesné spoločenstvo je vymedzené tak, že výrok rozhodnutia sa musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane. Je teda potrebné pri posudzovaní, či ide v konkrétnom prípade o nerozlučné procesné spoločenstvo, zvažovať, či sa výrok nevyhnutne musí vzťahovať na všetkých, ktorí vystupujú na jednej strane. Tomu je tak najmä v prípadoch, ak sa výrok prejaví v zápise strán sporu ako vlastníkov vo verejnom registri, napr. v zápise v katastri nehnuteľností. V tomto prejednávanom prípade, ak súd vyhovie žalobe, nedôjde týmto k zápisu vlastníctva strán sporu do katastra nehnuteľností. K tomu

dôjde až následne po vykonaní dedičského konania ohľadne predmetnej nehnuteľnosti, podľa výsledkov dedičského konania a zistení v samotnom dedičskom konaní. V prípadoch, ak z hmotného práva plynie, že osoby sú oprávnené/povinné na niečo spoločne a nerozdielne vo vzťahu k tretej osobe, nejde nikdy o nerozlučné procesné spoločenstvo. Predchádzajúca právna veta má všeobecnú platnosť a vzťahuje sa aj na prípady spoluvlastníctva (§ 139 ods. 1 OZ) vo vzťahu k tretím osobám v záväzkovej rovine. Napr. ak niekto bez platnej nájomnej zmluvy užíva nehnuteľnosť, ktorá je v spoluvlastníctve viacerých osôb, bezdôvodne sa obohatí, postačí, aby sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia/náhrady škody hoc aj len jeden zo spoluvlastníkov (§ 513 OZ). V tejto súvislosti, že dedičia majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov, uviedli, že existuje rozhodnutie NS ČR, ktoré sa zaoberá daným problémom, ale zdieľa opačný názor, t.j.: že žalovať nemusia všetci dedičia. Ide o rozhodnutie NS ČR sp. zn. 28 Cdo 2375/2012, z ktorého odôvodnenia vyplýva, že „právo podať žalobu o určení, že zústaviteľ bol ke dni svojho úmrtia vlastníkom majetku, má jednotlivé každý potencionalní dedič. Pro posouzení, zda jde o samostatné nebo nerozlučné společenství, je rozhodná povaha předmětu řízení vyplývající z hmotného práva; o nerozlučné společenství jde přitom pouze tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby byl nárok uplatněn samostatně, kterýmkoli ze společníků. Jestliže z hmotněprávních předpisů nevyplývá, že by předmět řízení nemohl být projednán ve vztahu ke kterémukoli ze společníků - zde případných pozdějších dědiců - samostatně, jde na jejich straně o společenství samostatné podle ustanovení § 91 odst. 1 o. s. ř. (k tomu srov. uznesení Nejvyššího soudu ze dne 28.6.2011, sp. zn. 32 Cdo 1675/2011). Předmětné řízení směřovalo k určení, že právní předchůdkyně žalobce byla ke dni své smrti vlastníkem dotčeného majetku. K takové žalobě je oprávněn kterýkoli z potencionalních dědiců samostatně, neboť jde pouze o fázi předcházející dodatečnému projednání dědictví po zústaviteli a výsledek předestřenému sporu nijak nepředjímá postavení žalobce v rámci dědického řízení, jež bude ohledně sporné nemovitosti následně vedeno. V tomto směru se tedy o nerozlučné společenství podle § 91 odst. 2 o. s. ř. nejedná“.

4. Súd vykonal dokovanie oboznámením žaloby, kúpno-predajných zmlúv č. XXXX/XX, č. XXX/XX, písomných vyjadrení strán sporu, LV č. XXX, registra užívateľov a vlastníkov v obci, potvrdenia obce, PKN vložiek č. XXX, č. XXX, identifikácie parciel, rodinného výkazu, výpisu z LV č. XXXX, uznesenia Štátneho notárstva v H. sp. zn. 5D 1321/83, výpisu z LV č. XXX, výpisu z evidencie nehnuteľností, evidenčného listu, uznesenia súdu sp. zn. 1176/1938, osvedčenia o dedičstve sp. zn. 16D/168/2011 zo dňa 04.04.2011, uznesenia Okresného súdu Prievidza sp. zn. 10D/12/2015 zo dňa 04.05.2015, výťahu z pozostalosti, uznesenia Okresného súdu v Bánovciach nad Bebravou sp. zn. 761/1938 zo dňa 24.03.1938, spisov Okresného úradu Trenčín, katastrálny odbor sp. zn. Z XXX/XXXX, Z XXXX/XXXX, evidenčných listov, fotografií a zistil tento skutkový stav veci:

5. Z LV č. XXX je zrejmé, že žalovaná je výlučnou vlastníčkou parcely registra C č. XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere XX m² a rodinného domu súp. č. XXX na parcele č. XXX, zapísaných na LV č. XXX, k. ú. W..

6. Z osvedčenia o dedičstve sp. zn. 16D/168/2011 zo dňa 04.04.2011 je zrejmé, že v dedičskej veci po poručiťke M. O., rod. C., zomr. XX.XX.XXXX ako dedičia v I. dedičskej skupine prichádzajú do úvahy dcéra O. O., rod. O., dcéra O. A., rod. O., dcéra V. G., rod. O., dcéra N. M., rod. O., dcéra M. X., rod. O., dcéra V. O., rod. O. a po neb. dcére H. F. vnuk U. F..

7. Z uznesenia Okresného súdu Prievidza sp. zn. 10D/12/2015 zo dňa 04.05.2015 vyplynulo, že v dedičskej veci po neb. O. A., rod. O., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX bolo konanie o dedičstve zastavené a majetok nepatrnej hodnoty bol vydaný I. N., ktorá vystrojila pohreb poručiťky. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplynulo, že zákonnými dedičmi v I. dedičskej skupine sú deti I. N., rod. A., L.. O. C., rod. A., L.. O. A..

8. Uznesením č. k. 26C/91/2011-80 zo dňa 20.02.2014 Okresný súd Trenčín pripustil, aby do konania na stranu žalobcov vstúpili O. A., bytom U. XXX, D., ktorá bude v konaní vystupovať ako žalobca 6/ a V. G., bytom O. XX/XX, A., ktorá bude v konaní vystupovať ako žalobca 7/.

9. Uznesením č. k. 26C/91/2011-121 zo dňa 13.04.2016 súd konanie zastavil v časti žaloby žalobcov 6a I. N., 6b O. C., 6c L.. W. A.. Citované uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 25.06.2016.

10. Podľa § 137 CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o a) splnení povinnosti, b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu, c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

11. Určovací žalobou podľa § 137 písm. c) CSP sa žalobca domáha vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý právny vzťah alebo právo tu je (pozitívne určenie), alebo tu nie je (negatívne určenie). Takéhoto určenia sa však môže domáhať len vtedy, ak je na tom naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že jeho právne postavenie je bez tohto určenia ohrozené alebo neisté. Výrok súdu o určení potom ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v právnom postavení žalobcu odstraňuje bez toho, že by ukladalo splnenie nejakej povinnosti. Z uvedeného teda vyplýva, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý možno týmto právnym prostriedkom odstrániť. Ak však k porušeniu práva už došlo, a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia vyplýva (§ 137 písm. a/ CSP), nemá preventívna ochrana poskytovaná podľa ustanovenia § 137 písm. c/ CSP žiadny zmysel a význam. Vo väčšine prípadov preto v takomto prípade nemôže mať žalobca naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je. Výnimkou je prípad, keď sa porušenie práva týka nehnuteľností. Vtedy je právny záujem na požadovanom určení daný už len tým, že právny stav vyplývajúci zo zápisu v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti a výrok určovacej žaloby môže byť podkladom pre zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

12. Ak však má byť žaloba o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je úspešná, musia byť z procesného hľadiska splnené dve podmienky: po prvé, žalobca musí mať na požadovanom určení naliehavý právny záujem a po druhé, strany sporu musia mať vecnú legitímáciu. Vecná legitímácia (aktívna či pasívna) je stav vyplývajúci z hmotného práva. To znamená, že strana sporu je nositeľom práva, resp. povinností, o ktoré v súdnom spore ide a je jedným z predpokladov úspešnosti žaloby na určenie. Vecnú legitímáciu v spore o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, má predovšetkým ten, kto je zúčastnený právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Treba zdôrazniť, že vecná legitímácia (ako aj naliehavý právny záujem na strane žalobcu) musí existovať v čase vyhlásenia rozsudku. O splnení podmienky naliehavého právneho záujmu je možné však uvažovať iba v prípade, ak bude výrok súdneho rozhodnutia spôsobilý vystihnúť úplný obsah hmotným právom vymedzeného vzťahu, čo logicky predpokladá, že bude záväzný pre všetky jeho subjekty. Tak tomu môže byť zásadne iba vtedy, ak všetky tieto subjekty budú aj stranami príslušného súdneho sporu, keďže výrok právoplatného rozsudku, ak nejde o rozsudok o osobnom stave, je záväzný iba pre strany sporu. V prípade, že jedna z uvedených podmienok nie je splnená, súd zamietne takúto žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

13. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia vlastníckeho práva poručiťky M. O., rod. C., zomretej XX.X.XXXX, naposledy bytom W. XXX k nehnuteľnostiam zapísaným v katastrálnom území W. na LV č. XXX ako parcela registra C č. XXX - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere XX m² a stavby - rodinný dom súp. č. XXX na parc. č. XXX, tak, že táto poručiťka bola ku dňu svojej smrti vlastníkom týchto nehnuteľností a zároveň, že tieto patria do aktív dedičstva po tejto poručiťke.

14. Po preskúmaní veci súd zistil, že žaloba nenapĺňa podmienku úspešnosti určovacej žaloby, ktorou je preukázanie aktívnej vecnej legitímácie (nedostatok vecnej legitímácie), a to z dôvodu, že žaloba nesmeruje proti všetkým osobám, ktoré sú univerzálnymi právnymi nástupcami po nebohej poručiťke M. O., rod. C., teda stranami sporu po smrti žalobkyne 6) O. A. (dedičky po poručiťke M. O., rod. C.) nie sú jej dedičia I. N., O. C. a L.. W. A.. Z uvedených skutočností vyplýva, že stranami tohto sporu nie sú všetci univerzálni právní nástupcovia po poručiťke M. O., rod. C., v prospech ktorej sa ostatní žalobcovia domáhajú určenia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, prípadne určenia, že veci patria do dedičstva po poručiťke. V zmysle ustálenej súdnej praxe pritom žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva, príp. žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti musí smerovať voči všetkým právnym nástupcom nebohej poručiťky. V tejto súvislosti súd poukazuje na rozsudok NS SR 4Cdo 120/2009 zo dňa 27.10.2010, kde v prejednávanej veci išlo o posúdenie vecnej legitímácie vo veci určenia predmetu dedičstva. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplynulo, že z ustanovenia § 91 ods. 1 O.s.p. (teraz § 75 CSP) vyplýva, že ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba. Ak však ide o také spoločné práva alebo

povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, platia úkony jedného z nich i pre ostatných. Na zmenu návrhu, na jeho späťvzatie, na uznanie alebo vzdanie sa nároku a na uzavretie zmluvy je však potrebný súhlas všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane (§ 91 ods. 2 O.s.p., teraz § 77 CSP). O spoločné práva a povinnosti, ohľadne ktorých sa rozhodnutie musí vzťahovať na všetkých účastníkov konania, ktorí vystupujú na jednej strane a úkony jedného z nich platia aj pre ostatných sa jedná vtedy, ak podľa ustanovení hmotného práva je právo alebo povinnosť, o ktoré v konaní ide, nedeliteľnej povahy. Tak je tomu napr. v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva patriaceho viacerým podielovým spoluvlastníkom, v konaní o neplatnosť závetu poručiteľa, ktorý zanechal viac dedičov, v konaní o popretie rodičovstva a podobne (viď R 1/1975). Ak bolo v konaní o dedičstve právoplatne rozhodnuté o dedičstve, je toto rozhodnutie súdu záväzné a súd je povinný z tohto rozhodnutia vychádzať aj pri prejednávaní a rozhodovaní iných vecí. Ďalej v rozhodnutí NS SR poukázal na to, že určovací návrh spočívajúci v tom, že vec (hnuteľná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiteľovi, a teda že ju poručiteľ vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať (je vecne legitimovaný) len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiteľovým dedičom, prípadne jeho právnym nástupcom. K nadobudnutiu dedičstva však nedochádza len na základe smrti poručiteľa. Právna úprava dedičského práva vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Okrem iného predpokladá aj to, že dedičstvo po poručiteľovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté, konanie o dedičstve začína aj bez návrhu a v konaní o dedičstve musí byť prejednaný tiež majetok, ktorý nebol známy pri pôvodnom prejednaní a rozhodnutí o dedičstve. Podľa rozhodnutia súdu o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa. V dobe od smrti poručiteľa až do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania dedičov právoplatným rozhodnutím súdu tu teda nemôže byť istota, s akým výsledkom konanie o dedičstvo skončí, a to najmä, kto bude poručiteľovým dedičom a ako bude vyporiadané dedičstvo medzi viacerých dedičov. Ak zanechal poručiteľ viac dedičov, sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne. Ich dedičský podiel vyjadruje mieru, akou sa na týchto právach a povinnostiach navzájom podieľajú a majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p. (teraz § 77 CSP). To platí aj v prípade, ak poručiteľ zanechal viac dedičov a ak nebolo dedičstvo medzi nimi ohľadne vecí, o ktoré ide v občianskom súdnom konaní, vedenom s inou osobou ako dedičom (ktorá nie je poručiteľovým dedičom) vyporiadané. Za stavu, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol tento majetok známy (nebol predmetom dedičstva) a nebol v konaní o dedičstvo prejednaný, sú až do vyporiadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne a majú postavenie vyplývajúce z ustanovenia § 91 ods. 2 O.s.p. (teraz § 77 CSP). Preto v danej veci dovolací súd záver odvolacieho súdu o nemožnosti vyhovieť návrhu z dôvodu, že účastníkmi tohto sporového konania bola len dcéra poručiteľky a nie aj druhý z právnych nástupcov po poručiteľke, syn, považoval za vecne správny. K rovnakému právnemu názoru dospel NS SR aj v rozsudku sp. zn. 3 Cdo 222/2010 zo dňa 14.03.2011. I z rozsudku NS SR z 30.05.2011, sp. zn. 1 Cdo 183/2009, kde sa v prejednáwanej veci žalobcovia domáhali určenia, že do aktív dedičstva po poručiteľovi patrí jeho spoluvlastnícky podiel na spornej nehnuteľnosti, vyplynulo, že v napadnutom rozsudku odvolací súd svoje rozhodnutie založil na závere o nesprávnom určení okruhu účastníkov konania, konkrétne na tom, že účastníkmi tohto konania nie sú všetci do úvahy prichádzajúci dedičia po poručiteľovi. Z právneho názoru dovolacieho súdu vyplynulo, že ak sa konania o určenie dedičského práva nezúčastnia všetci účastníci konania o dedičstve, nemôže byť žaloba vyhovieť pre nedostatok vecnej legitimácie vyplývajúcej z hmotného práva, pretože účastníkmi konania nie sú všetci nerozluční spoločníci (§ 91 ods. 2 O.s.p. /teraz § 77 CSP/). Vzhľadom na aktuálnu judikatúru s poukazom na citované rozhodnutia NS SR súd neakceptoval argumentáciu žalobcov, že na podanie žaloby o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľke, príp. o určenie vlastníctva poručiteľky, je oprávnený ktorýkoľvek z potencionalných dedičov samostatne, ktorý vyvodzovali z judikatúry NS ČR a neakceptoval teda ani odlišný právny názor uvedený v rozhodnutí NS ČR sp. zn. 28 Cdo 2375/2012, z ktorého žalobcovia vyvodzovali svoju vecnú legitimáciu v spore a žalobu pre nedostatok vecnej legitimácie bez jej vecného prejednanja zamietol. V závere súd ešte poukazuje na uznesenie NS SR 1 Cdo 26/2007 zo dňa 16.12.2008, z ktorého je zrejmé, že výrok rozsudku, ktorým sa žalobca domáha určenia, že určité veci patria do dedičstva po poručiteľovi, plne rešpektuje úpravu zakotvenú v § 180 písm. c) OSP (teraz § 137 písm. c) CSP), t.j. vyhovuje zákonnej podmienke, že určovací návrh musí zodpovedať právnemu vzťahu, resp. právu v prítomnom čase, t.j. stavu v čase vyhlásenia rozsudku. NS SR ako dovolací súd sa nestotožnil s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého by bol prípustný

len taký určovací návrh, na základe ktorého by súd rozhodol o vlastníctve poručiteľa ku dňu jeho smrti. Takýto výrok s určovaním do minulosti sa javí na rozdiel od výroku, že určité veci patria do dedičstva po poručiteľovi, ako nepriliehavý, resp. nie zodpovedajúci úprave zakotvenej v § 80 písm. c/ O.s.p. (teraz § 137 písm. c/ CSP). I z tohto dôvodu súd žalobu v časti o určenie vlastníckeho práva poručiťky zamietol, nakoľko takýto petit žaloby považoval popri petite na určenie, že veci patria do dedičstva po poručiťke, za nadbytočný a nedôvodný.

15. V danej veci súd žalobu zamietol aj z dôvodu, že v danom spore chýba naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c) CSP, pričom vychádzal z toho, že za neexistenciu naliehavého právneho záujmu treba považovať aj stav, kedy v spore o uplatnenom nároku nie sú stranou sporu všetky osoby, ktoré ňou byť musia (rozsudok NS SR vo veci č. 1 M Cdo 7/2004).

16. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

17. Podľa § 262 ods. 1, 2 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

18. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná bola v spore úspešná v celom rozsahu, priznal jej súd náhradu trov konania proti žalobcom vo výške 100 %.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom Okresného súdu Trenčín v dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka konania), proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.